

Hogeweg 135

Gunter Stoops & Georges Antheunis

OVERDRUK UIT:

Archeologisch onderzoek in Gent 2012, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 6), Gent, 2012, p. 38-41.

HOGEWEG 135

Gunter Stoops & Georges Antheunis

Naar aanleiding van de bouw van een nieuwe accommodatie (kleedkamers en cafetaria) voor de sportvereniging GANDA Korfbalclub vzw, werd eerst een vlakdekkend archeologisch bodemonderzoek verricht. Bouwheer is het Stadsbestuur van Gent, Departement Facility Management, Dienst Bouwprojecten. De locatie is gelegen aan de Hogeweg 135 (kad. afd. 12, sectie M, nr. 42v) en de opgraving werd op 17 en 18 september 2012 uitgevoerd door het team Stadsarcheologie van de Stad Gent met opgravingvergunning 2012/180. Het perceel ligt net ten zuiden van de in 2011 uitgevoerde opgravingen op het meertijdsite Hogeweg (afb. 1). Op de noord-zuid verlopende zandige rug, gelegen tussen de oudere ontginningskernen en de

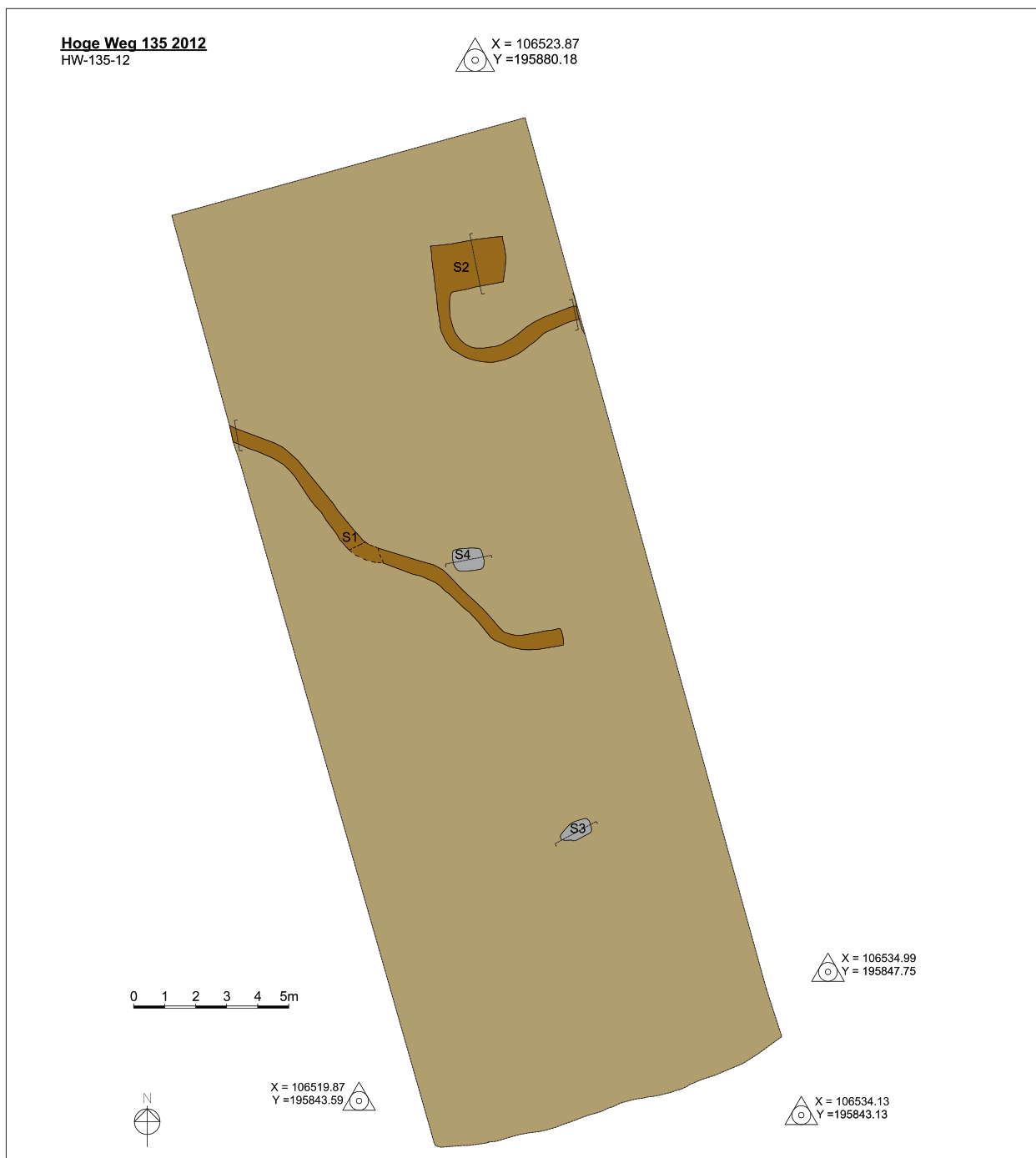
middeleeuwse stad, lopen oude verbindingswegen en zijn van in de jaren 1980 ook luchtfotografisch archeologische sporen vastgesteld. Die opgravingen naar aanleiding van een groot nieuwbouwproject brachten sporen uit de Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd, de vroege middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog aan het licht.

Hoewel de hier te onderzoeken zone zich waarschijnlijk op de westelijke rand van de zandrug bevindt en mogelijk al buiten de sporenconcentratie gelegen is, kan dit kleine onderzoek helpen de afbakening van de site te verfijnen. Een terrein van ca. 12 bij 31 m werd met de graafmachine systematisch afgegraven¹. Het huidige maaiveld voor dit vlakke terrein, naast een voetbalveld, lag op ca. 7.75 T.A.W. De recentste ploeglaag was 30 tot 40 cm dik en had een donkerbruine kleur. Deze laag rustte op een oudere ploeglaag van 45 cm dik, die zeer homogeen doorwoeld was en waarvan de kleur geelbruin was. Uit deze oudere ploeglaag werden scherven aardewerk in prehistorische techniek gerecupereerd. Deze wijzen duidelijk op de nabijheid van de mens in de prehistorie. Toch werd er geen enkele aanwijzing teruggevonden die op bewoningsstructuren slaat. Ofwel hebben op deze kleine oppervlakte geen gebouwen gestaan, ofwel waren de structuren zo ondiep dat ze in de loop der eeuwen volledig in de ploeglagen opgegaan zijn en dus uitgewist. Twee sporen die zich als moeilijk te begrenzen grijze vlekken aftekenden in het witgele zand, werden ‘gecoupeerd’, maar konden niet verder geïnterpreteerd worden dan vermoedelijk van natuurlijke oorsprong (S3 en S4) (afb. 2).

De enige twee archeologische sporen die konden gedocumenteerd worden, zijn twee delen van loopgraven uit de Tweede Wereldoorlog (S1 en S2). Spoor S1 liep op in zuidelijke richting en eindigde waarschijnlijk in een eerder bovengronds gelegen constructie (afb. 3). Spoor S2 leidde naar

afb. 1: Het kleine opgravingsvlak op het terrein Hogeweg 135, ten zuiden van het uitgebreid vlakdekkend onderzoek uit 2011 (Aerodata International Surveys, orthofoto 2011)

afb. 2: Grondplan van de opgravingen met beide loopgraven (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

een rechthoekige iets dieper uitgegraven kuil (tot 6.70 T.A.W.) van 1.5 m bij 2.3 m, mogelijk een schuttersput (afb. 4). De loopgraven zelf waren slingerende tracés, op de bodem niet breder dan 50 cm en tussen de 80 en de 100 cm diep (afb. 5, 6 en 7). De vulling bestond uit een mengeling van de donkerbruine teeltlaag en de lichtere blokken uit de oudere ploeglaag en de natuurlijke bodem

eronder. De scherpe aflijning, het ontbreken van inkalvingen en vloeilagjes of een door passage vuil gemaakt loopniveau pleiten voor een kort bestaan en snelle vulling. Gelijkaardige loopgravenstelsels werden ook meer noordelijk bij de opgravingen in 2011 gevonden. Ze vertoonden eenzelfde morfologie. Daar werden de al dichtgegooide loopgraven oversneden door een bomkrater die

afb. 3: Spoor S1, een loopgraaf (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

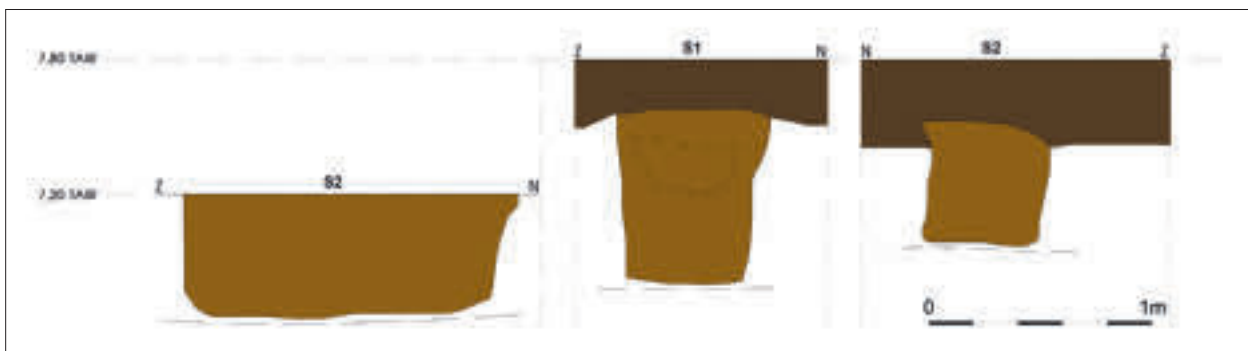
afb. 4: Spoor S2, een loopgraaf en schuttersput (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

afb. 6: Spoor S2, de kuil doorsneden (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

afb. 7: Spoor S1, doorsnede van een loopgraaf (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

afb. 5: Doorsneden van de loopgraven en de kuil (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

afb. 8: Luchtfoto met sporen van het bombardement op 22 juni 1944 (Washington, National Archives, USAAF-foto)

het gevolg was van de bombardementen op 22 juni 1944. Waarschijnlijk zijn de loopgraven te plaatsen in het begin van de Tweede Wereldoorlog, de periode van de achttiendaagse veldtocht en werden ze snel weer gedempt. Ook de vondst van Belgische militaria bevestigt dat ze eerder in de context van de Belgische verdediging aan het begin van de oorlog te plaatsen zijn². Het is inderdaad zo dat de derde Linie, behorend tot de eerste Infanterie Divisie van Lt.-Gen. Coppens, vanaf 19 mei 1940 stellingen betrok in en rond Gent, inclusief in het noordelijke deel van de stad, waar talrijke verdedigingspunten met machinegeweren

en lichte kanonnen werden opgesteld en schuttersputten en loopgraven werden aangelegd. Na de capitulatie verloor het gebied zijn militaire betekenis, waardoor de vermelde loopgraven en andere veldversterkingen al snel verdwenen door natuurlijke inwerking, vegetatie en vermoedelijke landbouwactiviteiten. Op geallieerde luchtfoto's zijn er naast sporen van de inslagen van bommen van het bombardement van 22 juni 1944 op de haveninstallaties en periferie geen sporen meer zichtbaar van vermelde loopgraven en/of andere veldversterkingen (afb. 8).

¹ Logistieke ondersteuning door het Bouwbedrijf VMG-De Cock NV, Sint-Niklaas.

² Tina Dyselinck: A-11.0045, Gent, Hogeweg, Definitief Onderzoek, Evaluatierapport, BAAC Onderzoeks- en Adviesbureau, 07 november 2011, p. 20.